KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 8.1.2008
KOM(2008) 865 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie różnych systemów chowu kur niosek, w szczególności objętych dyrektywą 1999/74/WE

{SEK(2007) 1750}

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie różnych systemów chowu kur niosek, w szczególności objętych dyrektywą 1999/74/WE

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

1. KONTEKST

Dyrektywa Rady 1999/74/WE z dnia 19 lipca 1999 r. ustanawia minimalne standardy ochrony kur niosek[1] i określa w szczególności przepisy mające zastosowane do systemów klatek ulepszonych i nieulepszonych oraz systemów alternatywnych (bezklatkowych).

W dyrektywie przewidziano, że chów kur niosek w systemach klatek nieulepszonych zostanie zabroniony z dniem 1 stycznia 2012 r. Przepisy dyrektywy nakazują również Komisji przedłożenie Radzie sprawozdania opartego na opinii naukowej dotyczącego różnych systemów chowu kur niosek uwzględniającego aspekty patologiczne, zootechniczne, fizjologiczne i etiologiczne oraz wpływ na środowisko naturalne i zdrowie. Sprawozdanie to będzie również oparte na badaniu społeczno-gospodarczych skutków różnych systemów i ich skutków dla partnerów gospodarczych Wspólnoty[2]. Dyrektywa jest uzupełniona prawodawstwem w zakresie rejestracji zakładów chowających kury nioski[3] i znakowania jaj[4], a także aspektów bezpieczeństwa żywności[5].

Ochrona i dobrostan zwierząt jest jedną z ważniejszych kwestii leżących w polu zainteresowań polityki Komisji. Protokół w sprawie ochrony i dobrostanu zwierząt dołączony do Traktatu WE i traktatu amsterdamskiego określa, że Wspólnota będzie w pełni uwzględniać dobrostan zwierząt formułując i wdrażając politykę wspólnotową w zakresie rolnictwa, transportu, rynku wewnętrznego i badań. Z niniejszym komunikatem są również związane najważniejsze cele i główne obszary działania określone we wspólnotowym planie działań na rzecz ochrony i dobrostanu zwierząt przyjętym w 2006 r[6].

---

1 Dz.U. L 203 z 3.8.1999, str. 53

2 Wszystkie badania i dokumenty określające stanowiska wykorzystane dla celów niniejszego komunikatu wymieniono w dokumencie roboczym Komisji nr SEC(2007)1750. Tytuły wszystkich dokumentów wymienionych w tym dokumencie podano w języku oryginału.

3 Dyrektywa Komisji 2002/4/WE w sprawie rejestracji zakładów hodujących kury nioski, objętych dyrektywą Rady 1999/74/WE (Dz.U. L 30 z 31.1.2002, str. 44).

4 Rozporządzenie Rady (WE) nr 1028/2006 w sprawie norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz.U. L 186 z 7.7.2006, str. 1) i rozporządzenie Komisji nr 557/2007 ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1028/2006 w sprawie norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz.U. L 132 z 24.5.2007, str.5).

5 Rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie higieny środków spożywczych (Dz.U. L 139 z 30.4.2004, str. 1) i rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz.U. L 139 z 30.4.2004, str. 55).

6 COM(2006) 13 wersja ostateczna.

2. RÓŻNE SYSTEMY CHOWU KUR NIOSEK

2.1. Aspekty patologiczne, zootechniczne, fizjologiczne i etiologiczne

Na wniosek Komisji, w listopadzie 2004 r. Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) opublikował sprawozdanie naukowe i opinię dotyczące aspektów dobrostanu w odniesieniu do różnych systemów chowu kur niosek[7], które potwierdziły, że zdrowie zwierząt i aspekty behawioralne mają kluczowe znaczenie dla dobrostanu zwierząt. W odniesieniu do *zdrowia zwierząt* opinia wskazuje, że choroby zakaźne mogą występować w każdym systemie utrzymania, jednak częstotliwość ich przypadków jest różna w zależności od systemu. O ile w systemach otwartych ryzyko dla zdrowia stanowi kontakt z dzikimi zwierzętami, to w systemach chowu w pomieszczeniach zamkniętych ważnym czynnikiem ryzyka jest częstszy kontakt pomiędzy ptakami wynikający z większej gęstości stad oraz środowisko, w którym prawdopodobne jest zwiększenie gęstości występowania patogenów. Ogólnym wnioskiem, jaki można wyciągnąć jest fakt, iż na prawdopodobieństwo kontaktu z czynnikami zakaźnymi i związane z tym konsekwencje wpływ mają czynniki środowiskowe, systemy zarządzania i środki higieny.

W odniesieniu do głównych kwestii mogących mieć wpływ na *dobrostan i zdrowie kur niosek* w warunkach panujących na fermach, naukowcy poczynili następujące uwagi:

– Agresywne dziobanie stanowi poważny problem i może prowadzić do rozległych uszkodzeń tkanek, kanibalizmu i śmiertelności. Ryzyko dziobania spada wraz ze wzrostem jakości metod chowu, takich jak w systemach ekstensywnych i gdy wyższe są wśród osób zarządzających fermami umiejętności hodowlane i wiedza o czynnikach ryzyka. Stosowanie systematycznego przycinania dziobów w celu kontroli nad agresywnym dziobaniem jest krytykowane przez naukowców jako bolesne.

– Kanibalizm jest problemem nieprzewidywalnym, który może być trudny do kontrolowania i często prowadzi do wysokiej śmiertelności. Ma więcej poważnych konsekwencji w systemach alternatywnych[8], szczególnie w przypadku kur z nieuszkodzonymi dziobami.

– Łamanie kości występuje rzadziej u kur w klatkach ulepszonych i systemach alternatywnych; chowane tam kury mają zdecydowanie mocniejsze kości i występuje u nich mniej złamań, niż w przypadku kur trzymanych w klatkach nieulepszonych.

– Choroby stóp lub deformacje grzebienia mostka występują głównie z powodu nieprawidłowej konstrukcji grzędy.

---

[7] Opinia panelu naukowego w sprawie zdrowia i dobrostanu zwierząt wydana na wniosek Komisji, dotycząca aspektów dobrostanu w odniesieniu do różnych systemów chowu kur niosek.

[8] Systemy bezklatkowe, o których mowa w rozdziale I dyrektywy 1999/74/WE.

– Co się tyczy wskaźników śmiertelności w niektórych dużych ulepszonych klatkach i systemach alternatywnych, najnowsze badania sugerują[9], że stosowanie najbardziej zaawansowanych dużych klatek ulepszonych i systemów alternatywnych może obniżyć wskaźniki śmiertelności.

[9] LayWel, materiały informacyjne 3, str. 58 i kolejne.

W odniesieniu do przestrzegania *wzorców zachowawczych* zwierząt, opinia EFSA stwierdza, że kury wolą składać jaja w gnieździe, najchętniej w gnieździe zamkniętym i ukształtowanym ze wstępnie uformowanego lub dającego się formować podłoża. Dlatego też w systemach utrzymania należy umieszczać właściwe, odpowiednio rozmieszczone gniazda. Zachowaniami priorytetowymi dla kur są również: picie, jedzenie, poszukiwanie pożywienia oraz prawdopodobnie kąpiele piaskowe. Odpoczynek i grzędowanie są również ważnymi aspektami dobrostanu ptaków i wszystkie ptaki powinny mieć możliwość równoczesnego grzędowania. W szczególności wzorcem zachowawczym jest nocne przesiadywanie na wysoko umieszczonych grzędach, podobnie jak inne niezbędne czynności, takie jak poszukiwanie pożywienia i kąpiele piaskowe. Jeśli kury nie będą mogły realizować swoich najważniejszych wzorców zachowawczych, może to wywołać u nich wysoki poziom frustracji, brak zdolności do przystosowania się do panujących warunków lub doprowadzić do uszkodzeń ciała, tj. skutków szkodliwych dla ich zdrowia i dobrostanu.

Mniejsze zagęszczenie zwierząt stosowane w ulepszonych klatkach okazało się korzystne w tym zakresie. Możliwość realizacji szerokiego wachlarza zachowań jest wciąż ograniczona w przypadku kur hodowanych w klatkach ulepszonych w stosunku do kur trzymanych w systemach alternatywnych.

2.2. Aspekty zdrowia publicznego i ochrony środowiska

Opinia i sprawozdanie EFSA zawierały specjalny rozdział poświęcony konsekwencjom różnych systemów utrzymania dla bezpieczeństwa żywności (zagrożenia mikrobiologiczne i chemiczne).

Przeprowadzone dotychczas badania nie pozwalają na wyciągnięcie wniosku, że jeden z istniejących systemów chowu musi zostać wycofany z powodu ryzyka, jakie stanowi dla zdrowia publicznego.

W przeprowadzonym przez Komisję badaniu w 2005 r. stwierdzono w odniesieniu do wpływu chowu kur na ochronę środowiska, że rozpowszechnienie wszystkich intensywnych systemów produkcji jaj miało negatywny wpływ na jakość wody, powietrza i krajobrazu[10]. Staje się jednak coraz bardziej oczywiste, że w przyszłości w dalszym rozwoju systemów chowu kur trzeba będzie brać pod uwagę wszystkie aspekty związane z trwałością środowiska[11].

2.3. Powiązane projekty badawcze finansowane przez Wspólnotę

Współfinansowany przez Wspólnotę projekt badawczy „Wpływ zmian w systemach produkcyjnych kur niosek na ich dobrostan" (LayWel[12]) miał na celu optymalizację systemów chowu kur niosek, w szczególności w systemach klatek ulepszonych. Ten zakończony w 2006 r. projekt potwierdza, że klatki nieulepszone są nieodłącznym źródłem problemów z dobrostanem zwierząt. Chociaż dalsze badania są jeszcze

---

10 http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/pig_poultry_egg/eggsum_en.pdf

11 Odnowiona unijna strategia zrównoważonego rozwoju, http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf.

12 http://www.laywel.eu/

potrzebne, stwierdzono już, że z wyjątkiem klatek nieulepszonych, możliwe jest zapewnienie wystarczającego dobrostanu kur niosek przy pomocy systemów alternatywnych. Wskaźniki śmiertelności różnią się znacząco pomiędzy różnymi grupami wielkości, konstrukcji systemów, genotypami oraz ptakami z dziobami przyciętymi i bez przyciętych dziobów. Badanie podkreśla, że w dużych klatkach ulepszonych śmiertelność może być niska.

W projekcie „EGGDEFENCE”[13] zasugerowano, że system utrzymania, który jest tylko jednym z ewentualnych punktów zakażenia, nie miał wpływu na przeniknięcie bakterii Salmonelli do jaj. Stąd też w zakresie powiązanych z powyższymi aspektami kwestii rozpoczęto i realizuje się dalsze projekty badawcze. Projekt SAFEHOUSE[14] zawiera analizę epidemiologii zakażeń jaj bakterią Salmonella i innymi patogenami chorób odzwierzęcych oraz ich kolonizacji w narządach kur niosek w odniesieniu do warunków utrzymania, a także obejmuje badania w zakresie oceny ryzyka, pozwalające na opisanie i określenie ryzyka dla konsumentów jaj. W międzyczasie w ramach dodatkowego projektu RESCAPE[15] wprowadzona zostanie strategia multidyscyplinarna na poziomie kur (chów) i jaj (mechanizmy obrony jaj, odkażanie i sortowanie jaj) w celu zmniejszenia ryzyka wprowadzenia do łańcucha żywnościowego jaj niezdatnych do konsumpcji przez człowieka.

Wreszcie, finansowany przez Wspólnotę projekt Welfare Quality[16] (Jakość dobrostanu) obejmuje badanie integracji dobrostanu zwierząt w łańcuchu jakości żywności. Rozwój wskaźników dobrostanu zwierząt i ich wykorzystanie w monitorowaniu warunków dobrostanu dostarczą narzędzi pozwalających reagować na żądany przez klientów dostęp do rzetelnych i przejrzystych informacji na temat standardów stosowanych w zakresie dobrostanu zwierząt. Wskazany projekt ma na celu zwiększenie konkurencyjności produktów korzystnych dla dobrostanu zwierząt.

2.4. Skutki społeczno-gospodarcze i wpływ na partnerów gospodarczych Wspólnoty

Komisja sfinansowała niezależne badanie poświęcone społeczno-gospodarczym skutkom różnych systemów chowu kur niosek[17] (badanie Agra CEAS). Badanie obejmuje analizę rozwoju kosztów produkcji i konkurencyjność producentów wspólnotowych w odniesieniu do wdrażania wymogów dotyczących dobrostanu zwierząt, również poprzez symulowanie sytuacji w UE po wprowadzeniu zakazu stosowania klatek nieulepszonych, a także różne scenariusze przyszłych potencjalnych zmian mających wpływ na europejski rynek jaj. Pod uwagę wzięto również dodatkowe dane dotyczące społeczno-gospodarczych skutków dyrektywy 1999/74/WE (patrz załącznik).

Należy stwierdzić, że jak dotąd w odniesieniu do klatek ulepszonych dostępne są jedynie ograniczone dane. Według badania Agra CEAS, koszty produkcji, zarówno zmienne jak i stałe, rosną w UE wraz ze wzrostem standardów dobrostanu zwierząt. Badanie zlecone przez przedstawicieli branży podaje, że wzrost kosztów produkcji może wynieść ok. 10 % w porównaniu z klatkami nieulepszonymi[18].

---

13 http://ec.europa.eu/research/agriculture/projects/qlrt_2000_01606_en.htm

14 http://www.safehouse-project.eu/index.php?rub=Egg_contaminating_zoonotic_pathogens. Trzyletni projekt rozpoczęty dnia 1 października 2006 r.

15 http://www.rescape-project.eu. Trzyletni projekt rozpoczęty dnia 1 października 2006 r.

16 http://www.welfarequality.net.

17 „Badanie społeczno-gospodarczych skutków różnych systemów chowu kur niosek”, Sprawozdanie końcowe dla Komisji Europejskiej przedstawione przez Agra CEAS Consulting Ltd., wersja zaktualizowana z 2005 r.

18 „Wpływ dyrektywy Rady WE 99/74 ‘dobrostan kur niosek’ na konkurencyjność wspólnotowego rynku jaj”, str. 21.

Jednakże dodatkowe koszty produkcji jaj w kurniku zamiast w systemie klatek nieulepszonych szacowane są na 1,3 centa a dodatkowe koszty produkcji jaj w przypadku chowu na wolnym wybiegu zamiast w systemie klatek nieulepszonych na 2,6 centa[19]. Zakładając, że przeciętne jajo z klatki nieulepszonej kosztuje obecnie ok. 9 centów, przejście z klatek nieulepszonych na ulepszone mogłoby zwiększyć koszt każdego jaja o mniej niż 1 cent.

Według badania Agra CEAS marże brutto producentów na jednym kilogramie jaj rosną proporcjonalnie przy przechodzeniu z klatek nieulepszonych na systemy kurników i systemy wolnego wybiegu. Przy stosowaniu wolnego wybiegu marże brutto producentów są dwukrotnie wyższe w porównaniu z systemami klatek nieulepszonych. W przypadku systemów organicznych marże brutto nie są tak wysokie, jak w przypadku systemów wolnego wybiegu. Analiza marż brutto jasno wykazała, że chociaż marże rosną wraz z podnoszeniem standardów dobrostanu zwierząt, to ogólna produkcja na fermę spada.

Obecnie niektóre problemy producentów wspólnotowych są zmniejszane przez czynniki takie, jak taryfy i koszty transportu[20]. Znaczenie fizycznej bliskości producentów wspólnotowych w stosunku do obszaru rynku jest ważne dla rynku jaj w skorupkach. Z uwagi na ograniczoną przydatność do spożycia jaj w skorupkach, przywóz z krajów trzecich dotyczy głównie jaj przetworzonych (suszonych lub w płynie), w przypadku których uznaje się istnienie luki konkurencyjnej.

2.5. Postawy konsumentów wobec dobrostanu kur niosek

W latach 2005 i 2006 przeprowadzono na terenie UE dwie ankiety EUROBAROMETRU dotyczące postaw konsumentów wobec problemu dobrostanu zwierząt[21]. Pokazują one, że dobrostan zwierząt jest problemem, który obywatele stawiają bardzo wysoko, przyznając mu w skali ważności średnio 8 na 10 punktów. W opinii obywateli priorytetowym obszarem działań na rzecz dobrostanu zwierząt jest w szczególności chów drobiu (kur niosek i brojlerów). W odniesieniu do dobrostanu kur niosek, 44 % konsumentów odpowiedziało, że najbardziej poprawiona powinna zostać właśnie ich sytuacja, 42 % miało taką opinię w stosunku do brojlerów, a 28 % do świń. Co ważne, za zły uznało dobrostan kur niosek 58 % respondentów. Dane pokazują, że konsumenci w UE w większości uważają, że mogą wpłynąć na zmianę standardów dobrostanu zwierząt dobierając odpowiednio kupowane przez siebie produkty. Klienci nie wydają się być jednak w pełni zadowoleni z istniejącego systemu oznaczania produktów, również w odniesieniu do jaj.

Rzeczywiste wzorce dokonywania zakupów istniejące w UE również pokazują, że konsumenci są świadomi różnic w systemach utrzymania kur niosek i zwracają uwagę na to, jakie systemy produkcji podawane są na etykietach. 16 %

---

19 Compassion in World Farming na podstawie badania społeczno-gospodarczego Komisji, porównaj „Alternatywy dla klatek bateryjnych w chowie kur niosek w Unii Europejskiej", str. 27.

20 Porównaj „Wpływ dyrektywy Rady WE 99/74 'dobrostan kur niosek' na konkurencyjność wspólnotowego rynku jaj".

21 „Attitudes of consumers towards the welfare of farmed animals" (Postawy konsumentów wobec dobrostanu zwierząt hodowlanych) oraz „Attitudes of EU citizens towards Animal Welfare" (Postawy obywateli UE wobec dobrostanu zwierząt), porównaj załącznik „Badania".

respondentów wskazuje, że kupują głównie jaja pochodzące od kur trzymanych w klatkach; 10 % zapytanych kupuje jaja kur z alternatywnych systemów w pomieszczeniach zamkniętych, a 38 % jaja pochodzące od kur chowanych na wolnym wybiegu. 18 % respondentów przyznaje, że nie zwraca uwagi na system chowu, a 8 % konsumentów odpowiedziało, że w ogóle nie kupuje jaj.

Większość obywateli w UE (57 %) stwierdziła, że jest gotowa płacić więcej za jaja pochodzące z systemów produkcji sprzyjających dobrostanowi zwierząt. Szczegółowo – 25 % respondentów podało, że są gotowi zapłacić dodatkowe 5 %, 21 % jest gotowe zapłacić dodatkowe 10 %, 7 % zapłaciłoby dodatkowe 25 %, a 4 % jest gotowe zapłacić nawet więcej niż dodatkowe 25 %.

Wyniki badania EUROBAROMETRU są poparte danymi na temat rozwoju systemów alternatywnych. Według badania Agra CEAS, odsetek stad kur niosek w UE trzymanych w systemach bezklatkowych wzrósł pomiędzy latami 1993 - 2003 z 3,56 % do 11,93 %.

W ramach projektu Welfare Quality[22] trwa dalsza analiza obszarów zainteresowań klientów.

2.6. Rejestracja zakładów i znakowanie jaj

Jak przewidziano w dyrektywie 1999/74/WE, dyrektywa Komisji 2002/4/WE nakłada na państwa członkowskie obowiązek rejestracji wszystkich zakładów produkujących jaja i przyznawania im kodu wskazującego metodę chowu, państwo członkowskie i numer w rejestrze. Zgodnie z normami handlowymi w odniesieniu do jaj[23], jaja klasy A są stemplowane tym oznaczeniem kodowym. Również system chowu podawany jest na opakowaniu w dobrze widocznym miejscu, łatwą do odczytania czcionką i zgodnie z określonymi zasadami. Systemy chowu określone są zgodnie z dyrektywą 1999/74/WE, z uwzględnieniem dodatkowych wymogów dla jaj pochodzących z systemów chowu na wolnym wybiegu.

Generalnie, jaja klasy A przywożone z krajów trzecich są stemplowane kodem ISO kraju pochodzenia poprzedzonym określeniem „non-EC standards", jeśli żadna ocena Komisji nie wykazała równoważności z normami WE.

Aktualny system oznaczania jaj nie przewiduje obowiązkowego rozróżnienia pomiędzy jajami pochodzącymi z klatek nieulepszonych i ulepszonych. Wolno jest dodać dobrowolną informację, że jajo zostało wyprodukowane w ulepszonej klatce.

Organizacje rolników, organizacje na rzecz dobrostanu zwierząt i odbiorcy detaliczni opracowali w kilku państwach członkowskich pewną liczbę, stale rosnącą, systemów oznaczania wskazujących na ich pozytywną postawę w stosunku do dobrostanu zwierząt. Ich widoczność oraz wpływ na rynek są aktualnie badane[24].

2.7. Znaczenie wspólnej polityki rolnej (WPR) dla chowu kur

Co się tyczy ewentualnych korzyści dla dobrostanu zwierząt, przewidziano środki w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich[25]. W celu poprawy dobrostanu zwierząt państwa członkowskie mogą udzielić wsparcia inwestycji w gospodarstwach rolnych

---

22 http://www.welfarequality.net.

23 Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1028/2006 i Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 557/2007.

24 Porównaj na przykład sprawozdania Welfare Quality nr 3.

25 Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW); Dz.U. L 277 z 21.10.2005, str. 1.

lub przetwarzania i wprowadzania na rynek produktów rolnych, przy czym wsparcie takie jest współfinansowane przez Wspólnotę.

2.8. Wdrażanie i egzekwowanie dyrektywy 1999/74/WE

Większość państw członkowskich prawidłowo dokonała transpozycji dyrektywy 1999/74/WE. Jednak jak dotąd w większości państw członkowskich producenci w bardzo niewielkim zakresie wprowadzili ulepszone klatki lub przestawili się na systemy alternatywne. Komisja została jednak poinformowana, że główni odbiorcy detaliczni w kilku państwach członkowskich opracowują strategie marketingowe dla jaj produkowanych w systemach alternatywnych.

Biuro ds. Żywności i Weterynarii opublikowało w 2005 r. sprawozdanie na temat serii misji dotyczących ferm, na których chowane są kury nioski, przeprowadzonych w 2004 r. Misje te dostarczyły dowodów, że w niektórych państwach członkowskich wciąż istniały trudności w zakresie stosowania dyrektywy. Każde z przedmiotowych państw członkowskich przedstawiło następnie Komisji plan działania pokazujący, w jaki sposób planują one zająć się tymi kwestiami w przyszłości. Służby Komisji podejmują dalsze działania w miejscach, gdzie inicjatywy naprawcze w obszarach niezgodności są wciąż niewystarczające.

3. WNIOSKI

Dobrostan zwierząt jest podstawową wartością dla obywateli UE, którzy wydają się w największym stopniu dbać o dobrostan drobiu hodowlanego, w szczególności kur niosek. W ramach dyrektywy Rady 1999/74/WE państwa członkowskie zgodziły się na szereg środków określających minimalne standardy ochrony kur niosek, przy czym wdrażanie niektórych przepisów zostało rozłożone w czasie do 2012 r. w celu uwzględnienia wpływu gospodarczego zastosowanego środka.

Badania wykazały, że problemy zdrowotne zwierząt występujące w *systemach alternatywnych* można zminimalizować lub nawet rozwiązać głównie poprzez właściwe zarządzanie lub odpowiednią konstrukcję systemów. *Klatki ulepszone* poprawiają dobrostan zwierząt w porównaniu z systemami klatek nieulepszonych i dalsza optymalizacja w przyszłości wydaje się możliwa. *Klatki nieulepszone*, wprost przeciwnie, powodują szereg problemów z dobrostanem zwierząt, które są *nierozłączną cechą* tych systemów. Badania naukowe dowiodły, że wady klatek nieulepszonych przeważają nad ewentualnymi zaletami w zakresie ograniczenia pasożytnictwa, dobrej higieny i prostszego zarządzania. Wykonywane są, i wciąż będą musiały być wykonywane, dalsze badania w celu dokonania oceny, w jakim zakresie systemy chowu kur niosek, między innymi, zapewniają optymalne standardy zdrowia i dobrostanu zwierząt, a także bezpieczeństwo żywności.

Kontrole pokazały, że kilka państw członkowskich ma problemy z właściwym stosowaniem dyrektywy 1999/74/WE. Komisja będzie intensywnie monitorowała rozwój sytuacji wysyłając kolejne misje Biura ds. Żywności i Weterynarii oraz działała, zapewniając właściwe wyciągnięcie wniosków z misji Biura.

Oszacowanie trendów konsumenckich w największych państwach członkowskich UE-15 wskazuje na regularny wzrost spożycia jaj konsumpcyjnych z systemów bezklatkowych[26].

[26] „Trendy dotyczące liczby kur niosek oraz produkcji i konsumpcji jaj z klatkowych i bezklatkowych systemów produkcji", Agra CEAS, str. 18.

Jasna informacja dla konsumentów jest kluczem pozwalającym producentom na sprzedaż jaj z systemów chowu korzystnych dla dobrostanu kur. W tym kontekście należy zauważyć, że przetworzone jaja, w przeciwieństwie do jaj konsumpcyjnych, nie podlegają obecnie żadnym wymogom prawnym dotyczącym oznaczeń odnoszących się do dobrostanu kur.

Już teraz niektórzy sprzedawcy detaliczni oraz podmioty funkcjonujące na rynku usług żywnościowych sprzedają głównie jaja z chowu bezklatkowego. Trwają badania mające na celu analizę, w jaki sposób sprzedawcy detaliczni mogą skorzystać na kilku rodzajach systemów dobrostanu zwierząt[27]. Każde odsunięcie terminu wprowadzenia zakazu stosowania nieulepszonych klatek zakłóciłoby zasady konkurencji i odbywałoby się ze szkodą dla tych producentów, którzy już dziś zainwestowali w systemy alternatywne lub klatek ulepszonych oznaczające rozwój naukowy i technologiczny.

4. ZALECANE DZIAŁANIA

4.1. Nowe możliwości zwiększenia konkurencyjności

Wysokie standardy dobrostanu zwierząt stosowane w UE, w tym w odniesieniu do kur niosek, powinny być propagowane jako przewaga marketingowa i konkurencyjna na poziomie europejskim przy pomocy mechanizmów takich jak te, które już przewidziano i przedyskutowano w ramach Wspólnotowego planu działań na rzecz ochrony i dobrostanu zwierząt, na przykład:

– Zwiększenie wrażliwości zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego, na priorytetowe traktowanie wsparcia dla inwestycji naukowych, informacji i działalności edukacyjnej w tym zakresie;

– Promowanie kampanii informacyjnych poświęconych systemom chowu w ramach wyznaczonych przez normy handlowe w odniesieniu do jaj;

– Zapewnienie współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami w łańcuchu dostaw (np. producenci, przetwórcy, sprzedawcy detaliczni, podmioty świadczące usługi gastronomiczne, rządy, organizacje pozarządowe);

– Sprawdzenie możliwości stworzenia ram ogólnowspólnotowych pozwalających na podawanie na produktach informacji związanych z dobrostanem zwierząt na podstawie wskaźników dobrostanu i systemów certyfikacji obowiązujących na poziomie europejskim. Takie potencjalne badanie powinno być wykonane zgodnie z ogólnymi zasadami „lepszego stanowienia prawa”, w szczególności z uwzględnieniem wyczerpującej oceny skutków gospodarczych.

Kierowany do konsumentów komunikat dotyczący stosowania wysokich standardów w zakresie dobrostanu zwierząt w odniesieniu do kur niosek powinien zawierać następujące obiektywne informacje:

---

[27] „Sprzedawcy detaliczni a systemy dobrostanu”, str. 48.

– stosowane metody produkcji,

– fakt, że wdrożenie wyższych standardów dobrostanu zwierząt może mieć wpływ na zwiększenie kosztów producentów oraz

– wpływ wyższych standardów dobrostanu zwierząt na ceny jaj.

Konsumenci powinni mieć pewność, że kupują jaja wyprodukowane zgodnie z europejskimi wartościami. Poprawa dobrostanu zwierząt w systemach chowu jest elementem promowania zrównoważonego rozwoju, zasady odzwierciedlającej te wartości[28].

Rolnicy mogliby zostać wynagrodzeni za produkowanie najwyższej jakości produktów, które można odróżnić od innych, i dzięki temu skorzystaliby z różnicy w cenie.

4.2. Przejście na nowe systemy chowu i WPR

W oparciu o badania naukowe nie zaleca się wprowadzania zmian w aktualnych przepisach dyrektywy 1999/74/WE.

Przechodzenie na nowe systemy chowu musi być w dalszym ciągu wspierane, zarówno ze strony technicznej, jak i ekonomicznej. Wysiłki władz państw członkowskich powinny skupić się na zapewnieniu wsparcia technicznego rolnikom i na zachęcaniu ich do przechodzenia na zgodne z wartościami europejskimi nowe systemy chowu, na których mogą skorzystać. Należy rozważyć możliwość organizacji szkoleń przewidzianą w rozporządzeniu (WE) nr 882/2004.

Należy przeanalizować i uczynić lepiej widocznym znaczenie WPR, a w szczególności polityki rozwoju obszarów wiejskich, dla sektora kur niosek, w tym poprzez wspieranie inwestycji w gospodarstwach wiejskich oraz przetwórstwa i sprzedaży produktów rolnych, które wytworzono w warunkach sprzyjających dobrostanowi zwierząt. W ramach WPR możliwe jest finansowanie kampanii informacyjnych mających na celu przywrócenie zaufania konsumentów do produktów rolnych, w tym jaj. Działania te mogą obejmować wspieranie inicjatyw realizowanych z myślą o lepszym informowaniu obywateli o kwestiach dobrostanu zwierząt.

4.3. Badania naukowe

Siódmy program ramowy w zakresie badań naukowych obejmuje temat pod nazwą „Poprawa zdrowia zwierząt, jakości produktów oraz użytkowości systemów organicznych i naturalnych systemów chowu poprzez integrację technik hodowli i innowacyjnego zarządzania”[29]. Opis tematu uwzględnia systemy produkcji drobiu. Dodatkowo przedstawione są inne tematy w zakresie użytkowania narzędzi genomicznych i genetyki w produkcji zwierząt gospodarskich.

Należy promować i ułatwiać dalsze badania w celu optymalizacji systemów chowu kur niosek i minimalizowania problemów zdrowotnych i w zakresie dobrostanu, związanych z selekcją genetyczną. Należy promować dalsze badania nad systemami bezklatkowymi, jeśli będą opłacalne.

---

[28] Odnowiona unijna strategia zrównoważonego rozwoju, http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf; porównaj także „Good Practice Note Animal Welfare in Livestock Operations”, International Finance Corporation, http://www.ifc.org/ifcext/enviro.nsf/AttachmentsByTitle/p_AnimalWelfare_GPN/$FILE/AnimalWelfare_GPN.pdf.

[29] Temat 2, Konkurs 2A FP7-KBBE-2007-1-3-07, 2007/C133/07 z dnia 15 czerwca 2007 r.

Wskaźniki dobrostanu zwierząt i wiarygodne systemy monitoringu w gospodarstwach dostarczone w ramach projektu Welfare Quality będą musiały być aktualizowane i w dalszym ciągu oceniane. Należy także podejmować działania będące wynikiem badań nad możliwościami sprzedaży produktów przyjaznych dla dobrostanu zwierząt, realizowanych w ramach tego projektu.

Należy kontynuować ocenę roli dobrostanu zwierząt w strategii zrównoważonego rozwoju.